

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра філософії та міжнародної комунікації

ЗАТВЕРДЖЕНО
Гуманітарно-педагогічний факультет
“19” червня 2026 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ**

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Спеціальність: 035.041 Філологія (германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська) (Англійська мова та друга іноземна); 035.043 Філологія (германські мови та літератури (переклад включно), перша - німецька) (Німецька мова та друга іноземна)

Освітня програма: «Англійська мова та друга іноземна», «Німецька мова та друга іноземна»

Факультет гуманітарно-педагогічний

Розробник: доцент кафедри філософії та міжнародної комунікації, к. філос. н. Матвієнко І.С.

Опис навчальної дисципліни

Професійна підготовка високоякісного спеціаліста, поряд з іншим, передбачає розвиток культури критичного мислення, яке допомагає ефективно спілкуватися та вести науковий діалог. Вивчення дисципліни «Критичне мислення» дає можливість отримати навички критичного та логічного мислення, технік прийняття рішення, доведення та спростування, аргументації, проведення ефективних публічних виступів. Критичне мислення випрацьовується шляхом розвитку самостійного свідомого мислення, вміння чіткого, логічного формувати свої думки, швидко приймати рішення на підставі аналізу та синтезу інформації. Людина, яка критично мислить, вміє чітко формулювати власні думки, доводити та спростовувати, будувати аргументацію, а тому основною характеристикою критичного мислення є самостійність, обґрунтованість та доказовість. Дисципліна «Критичне мислення» забезпечує формування навичок аргументації.

Дисципліна «Критичне мислення» має міждисциплінарний характер, оскільки ґрунтується на здобутках у царині критичного і творчого мислення, композиції, логіки, риторики, герменевтики та епістемології. Вона має характер практичної системи, що обумовлює спрямованість не стільки на розширення знань, як на тренування критичного підходу до раніше набутих знань чи формування нових стійких вмінь успішно мислити й доводити власні думки. Предметним полем дисципліни «Критичне мислення» є міркування людини, яке протікає в правильних логічних формах (поняття, судження та умовиводи), що дозволяє формулювати міркування, виражати власні думки у відповідності до істинності та правильності логічно-формальних законів.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Спеціальність	035.041 Філологія (германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська) (Англійська мова та друга іноземна); 035.043 Філологія (германські мови та літератури (переклад включно), перша - німецька) (Німецька мова та друга іноземна)	
Освітня програма	«Англійська мова та друга іноземна», «Німецька мова та друга іноземна»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	90	
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)		
Форма контролю	залік	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	4	
Семестр	8	
Лекційні заняття	14 год.	
Практичні, семінарські заняття	16 год.	
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	60 год.	
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	2 год.	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Метою дисципліни «Критичне мислення» є формування та вдосконалення культури мислення студентів шляхом засвоєння ними основних знань з логіки та вироблення навичок критичного мислення, як несуперечливого, доказового мислення, яке можна застосовувати в практичних ситуаціях.

Перелік освітніх компонент, які передують вивченню навчальної дисципліни (за їх наявності): філософія.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в професійній освіті, що передбачає застосування певних теорій та методів педагогічної науки та інших наук, пов'язаних із сферами виробництва і переробки продуктів сільського господарства та харчовими технологіями і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

загальні компетентності:

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 4. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 8. Здатність працювати в команді та автономно.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземними мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН 3. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти

ПРН 6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.

ПРН 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин										
	Денна форма										
	тижні	усьог о	л	п	л а б	ін д	с.р.				
1	2	3	4	5	6	7	8				
Модуль 1. Сутність критичного мислення											
Тема 1. Критичне мислення як логічна рефлексія	1,2	2	2	2			30				

Тема 2. Основні формально-логічні закони та критичне мислення	3,4	4	2	2					
Тема 3. Понятійний апарат міркувань	5,6	4	2	2					
Тема 4. Критичне аналіз і прийняття рішення	7,8	4	2	2					
Тема 5. Теорія умовиводів та запитання	9,10	4	2	2					
Разом за модулем 1.	50		10	10			30		
Модуль 2. Критичне мислення як основа інтелектуальної діяльності									
Тема 6. Аргументація	11,12	4	2	3			30		
Тема 7. Еристика	13,14	4	2	3					
Разом за модулем 2.	40		4	6			30		
Усього годин	90		14	16			60		

1. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Критичне мислення як логічна рефлексія	2
2	Основні формально-логічні закони та критичне мислення	2
3	Понятійний апарат міркувань	2
4	Критичне аналіз і прийняття рішення	2
5	Теорія умовиводів та запитання	2
6	Аргументація	2
7	Еристика	2

2. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність критичного мислення.	2
2	Основні формально-логічні закони та їх практичне застосування.	2
3	Розуміння міркування.	2
4	Сутність оцінки міркування.	2
5	Критичне мислення і теорія умовиводів.	2
6	Критичне мислення і процес прийняття рішення.	3
7	Теорія аргументації: від теорії до практики.	3

3. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Моделі критичного мислення і технічні прийоми .	30
2	Прийняття рішень та розвиток навичок розв'язування задач.	30

4. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне або письмове опитування;
- співбесіда;
- тестування;
- захист практичних, вирішення задач;

- самооцінювання.

5. Методи навчання:

- метод проблемного навчання;
- метод практико-орієнтованого навчання;
- кейс-метод;
- змішаного навчання;
- метод навчальних дискусій та дебат;
- метод командної роботи, мозкового штурму
- метод гейміфікованого навчання.

6. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Сутність критичного мислення		
Практична робота 1. Сутність критичного мислення.	ПРН 1, 2, 3. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземними мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати. Організувати процес свого навчання й самоосвіти	10
Практична робота 2. Основні формально-логічні закони та їх практичне застосування.		10
Практична робота 3. Розуміння міркування.		10
Практична робота 4. Сутність оцінки міркування.		10
Практична робота 5. Критичне мислення і теорія умовиводів.		10
Самостійна робота 1. Моделі критичного мислення і технічні прийоми .		20
Модульна контрольна робота 1.		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Критичне мислення як основа інтелектуальної діяльності		
Практична робота 6. Критичне мислення і процес прийняття рішення.	ПРН 6, 17. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.	20
Практична робота 7. Теорія аргументації: від теорії до практики.		20
Самостійна робота 2. Прийняття рішень та розвиток навичок розв'язування задач.		30
Модульна контрольна робота 2.		30
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 * 0,7 \leq 70$	
Екзамен/залік	30	
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу.
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення:

електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=4658>;

- посилання на цифрові освітні ресурси (<https://zno.osvita.ua/master/tznpk/>);
- підручники, навчальні посібники, практикуми;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти:

Матвієнко І.С. Методичні вказівки з дисципліни критичне мислення для студентів ОС "Бакалавр"(за вибором студентів). - Київ, 2024. - 54 с.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Allen, L. (2025). *Наука мислення*. Oxford University Press. 330 с.
2. Weingold, H. (2025). *Логіка: Спроцено*. MIT Press. 198 с.
3. Walter, S., Gogan, K., & Howard, R. (2024). *Розвиток критичного мислення*. Springer. 280 с.
4. Kahneman, D., Sunstein, C., & Sibony, O. (2022). *Шум. Хибність людських суджень*. Наш Формат. 480 с.
5. Konverskyi, A. Ye. (2020). *Критичне мислення: Підручник для студентів закладів вищої освіти*. Центр учбової літератури. 344 с.
6. Konverskyi, A. Ye. (2023). *Логіка. Четверта хвиля*. 272 с.
7. Macdonald, G. (2022). *Правда. Як політики, корпорації та медіа формують нашу реальність*. Книголав. 352 с.
8. Nadurak, V. (2026). *Критичне мислення по-доброму*. Дух і Літера. 432 с.
9. Storozhuk, S. V., Hoian, I. M., & Matviienko, I. S. (2020). *Логіка: навчальний посібник*. 370 с.
10. Tymoshenko, O. I., & Yahodzynskyi, S. M. (2025). *Логіка та критичне мислення: навчальний посібник*. Олді+. 248 с.
11. Thompson, D. K. (2024). *Що таке критичне мислення?*. Routledge. 210 с.
12. Haber, J. (2023). *Критичне мислення*. ArtHuss. 256 с.

13. Chatfield, T. (2022). *Критичне мислення. Аналізуй, сумнівайся, формуй свою думку*. Vivat. 304 с.
14. Chen, D. V. M. (2026). *Мистецтво критичного мислення*. Cambridge University Press. 400 с.
15. Cotton, D. R., Cotton, P. A., & Shipway, J. R. (2023). Chatting and cheating: Ensuring academic integrity in the era of ChatGPT. *Innovations in Education and Teaching International*, 1–12.
16. Haber, J. (2023). *Critical Thinking* (O. Boichenko, Trans.). ArtHuss. 200 с.
17. Paul, R., & Elder, L. (2022). *Critical Thinking: Tools for Taking Charge of Your Learning and Your Life*. Pearson. 432 p.
18. Fisher, A. (2023). *The Logic of Real Arguments* (Updated ed.). Cambridge University Press. 320 p.
19. Facione, P. (2024). *Critical Thinking: What It Is and Why It Counts*. Insight Assessment. 250 p.
20. Groarke, L. (2025). *An Introduction to Informal Logic*. Broadview Press. 380 p.